

ἐρίνετο ἐντός μας ἐπανάστασις. Ἐπειδὴ δὲ ὅ,τι πηγαίνει εἰς τὸν στόμαχον πρὸν κατ' ἀνάγκην ἀπὸ τοῦ στόμα, πρέπει πάλιν καὶ ἡμεῖς νὰ θέσωμεν εἰς τὸ στόμα μας ὅ,τι ἀναγκαῖοι εἰς τὰς πολυαριθμούς ἐργασίας μας, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τρώγομεν.

Βλέπω ὅμως, ὅτι πᾶρα πολὺ ἀνεπτύχθη, διότι εἶσαι ἔτοιμη νὰ μοῦ παρατηρήσῃς καὶ πάλιν, ὅτι, ὅταν ἤρχισαν οἱ ὀδόντες σου νὰ φυτρῶνουν, οὔτε φώσφορον οὔτε ἄσβεστον εἶχες φάγει, ἀλλὰ μόνον γάλα.

Ἐχεις δίκαιον· οὔτε ἔφαγες, οὔτε θὰ φάγῃς ποτὲ τοιαῦτα πράγματα. Καὶ ὅμως ἐμβῆκαν εἰς τὸ στόμα σου, διότι ἀλλέως οἱ ὀδόντες σου δὲν θὰ ἐφύτρωναν. Πῶς νὰ συμβιβάσωμεν λοιπὸν τὸ πρᾶγμα;

Ἄς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι οἱ μικροὶ ἐργάται τῶν σιαγόνων μας, ἀντὶ ἄσβεστου καὶ φωσφόρου, ἐχρηάζοντο σάκχαριν διὰ νὰ κατασκευάσουν τοὺς ὀδόντας μας· πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πολὺ θὰ σοῦ ἤρесе, μολονότι θὰ κατέστρεψε τοὺς ὀδόντας σου. Ἄς ὑποθέσωμεν ἀκόμη, ὅτι ἡ μήτηρ σου, ἀντὶ νὰ σοῦ δώσῃ ἐν κομματί σάκχαριν διὰ κάθε σου ὀδόντα, ἀνέλυσε αὐτὸ τὸ κομμάτι εἰς ἐν ποτήριον ὕδατος, καὶ σοῦ τὸ ἔδωκε νὰ τὸ πῖς. Δὲν θὰ εἶπες βέβαια ὅτι ἔφαγες σάκχαριν· καὶ ὅμως ἡ σάκχαρις ἐμβῆκεν εἰς τὸ στόμα σου, ὑπῆγεν εἰς τὸν στόμαχον, μετέβη εἰς τὸ αἷμα, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸν ὀδόντα σου. Ἄν δὲ ὑποθέσῃς ἀκόμη, ὅτι τὸ κομμάτι ἐκείνου τῆς σακχαρώσεως εἶνε πολὺ μικρὸν καὶ τὸ ποτήριον ὕδατος πολὺ μέγαλον, τότε θὰ παραδεχθῆς βέβαια, ὅτι ἡ σάκχαρις ἠμποροῦσεν ἐξαίρετα νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου, χωρὶς διόλου νὰ τὴν ἐννοήσῃς.

Αὐτὸ ἀπαράλλακτα συνέβη. Εἰς τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἔπιες, ὑπῆρχε φώσφορος καὶ ἄσβεστος, ἀλλ' εἰς πολὺ ὀλίγην ποσότητα· ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα, διὰ τὰς ἄλλας ἐργασίας τοῦ σώματός σου. Δι' αὐτὸ, ὅταν ἀργότερα μ' ἀκούσῃς νὰ σοῦ λέγω, διὰ πολλὰ πράγματα τὰ ὁποῖα θ' ἀπαντήσωμεν: «Ἐδῶ μέσα ὑπάρχει αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο,» ἠμπορεῖς καὶ σὺ νὰ εἶπῃς: «Αὐτὰ ὑπῆρχον καὶ εἰς τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἔπια, ὅταν ἤμην μικρά.»

Αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα ὑπάρχουν, ἐννοεῖται, καὶ εἰς ὅ,τι τρώγεις σήμερον. Ἡ ἐργασία δὲ ὅλη τῆς μηχανῆς αὐτῆς, τὴν ὁποῖαν σπουδάζομεν μαζὺ, συνίσταται εἰς τὸ νὰ χωρίζῃ τὰ διάφορα ἐκείνα πράγματα, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰ χρήσιμα διὰ νὰ τὰ δίδῃ εἰς τὸ αἷμα. Ὅταν ἐθῆλαξες, ἦτο πολὺ ἀδύνατος ἡ πτωχὴ αὐτὴ μηχανή, καὶ δὲν θὰ κατώρθωνε νὰ κάμῃ ὅ,τι κάμνει σήμερον. Δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐπενόησε χάριν τῶν μικρῶν παιδιῶν τὴν λαμπρὰν ἐκείνην τροφήν, τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον περιέχει ἔτοιμα ὅλα τὰ

ὕλικά, ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὸ αἷμα, καὶ εἶνε οὕτως εἰπεῖν αἷμα ἔτοιμον.

Βλέπεις, κόρη μου, πόσην εὐγνωμοσύνην χρεωστές εἰς ἐκείνην, ἥτις σὲ ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα τῆς. Σοῦ ἔδωκε τὸ ἴδιον αἷμά τῆς, τὸ ὁποῖον ἐμβῆκεν εἰς τὰς φλέβας σου, καὶ εἰργάσθη μὲ τὸν θαυμασίον ἐκείνον τρόπον, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου σοῦ περιέγραψα. Ἄλλοι σοῦ ἔδωκαν σακχαρωτὰ, φιλήματα, παιγνίδια· ἐκείνη ὅμως σοῦ ἔδωκε τοὺς ὀδόντας, οἱ ὁποῖοι ἔφαγον τὰ σακχαρωτὰ, σοῦ ἔδωκε τὰς μικράς σου παρειάς, αἱ ὁποῖαι ἐδέχθησαν τὰ φιλήματα, καὶ τὴν σάρκα τῶν χειρῶν σου, αἵτινες ἔπαιζαν μὲ τὰ παιγνίδια. Ἄν ποτὲ τὸ λησμονήσῃς, θὰ ἦσαι πολὺ ἀχάριστος.

Μὴ μ' ἐρωτήσῃς ὅμως καὶ πάλιν, πῶς ἤξεύρομεν ὅτι ὑπάρχουν τόσα πράγματα εἰς τὸ αἷμα, διότι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ θυμώσω ἐπὶ τέλους. Ἀπὸ ἐρώτησιν εἰς ἐρώτησιν θὰ καταστήσωμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, καὶ δὲν θὰ φθάσωμεν ποτὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μας. Κύτταξε πόσον ἀπεμακρύνθημεν σήμερον ἀπὸ τοὺς ὀδόντας, περὶ τῶν ὁποίων ἤθελα κυρίως νὰ σοῦ ὁμιλήσω· ἡ ἐπιστολή μου ἐτελείωσε, καὶ οὐδὲ λέξις ἀκόμη σοῦ εἶπα περὶ αὐτῶν. Δὲν πειράζει ὅμως· ἔμαθες ὅπωςδῆποτε πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς χρησιμεύσουν μέχρι τέλους, καὶ δὲν ἐχάσαμεν βεβαίως τὸν καιρὸν μας σήμερον.

Ἐπεται συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΕΡΚΩΝ

Μητροπολίτας Δέρκων διαπρέψαντας ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ συνέσει, ἀναφέρει πολλοὺς ἢ ἱστορία ἡμῶν· αὐτὸς ὁ τελευταῖος Δέρκων ὁ πρὸ ὀλίγων μηνῶν τοσοῦτον προώρως ἀποβιώσας, διετέλεσεν εἰς τῶν μάλλον ἐγκρίτων ἀρχιερέων τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἄλλὰ θαρρόντως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ὅσοι ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸν Βόσπορον καλλιπρεποῦς τοῦτου θρόνου, ἀνεδείχθη ἐνάμιλλος τοῦ μεγάλου ἐκείνου Δέρκων Γρηγορίου, ὅστις ἐγένετο ἐν τῶν πολλῶν θυμάτων τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν προσενοχθέντων ὑπὲρ τῆς τοῦ θῆνους πελιγενεσίας ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως. Αἱ περιστάσεις ὑπῆρξαν βεβαίως ἔκτακτοι· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνὴρ ὑπῆρξεν ἀντάξιός τῶν περιστάσεων.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη, μικρὸν μετὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκτονταετηρίδος, εἰς Ζουμπάτα, χωρίον τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἠλιδος, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Φαρῶν καὶ ἀπέχον ἐκ Πατρῶν 8 περίπου ὥρας. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένετο καὶ ἄλλως γνωστὸν ἐπὶ τῆς ἐπαναστά-

σεως, διότι ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ὁ Νενέκος ἐκεί-
νος, ὅστις, ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ τὸν ὑπὲρ ἀνεξάρτη-
σίας ἀγῶνα, ἀπληπίσθη περὶ τὰ τέλη, συνε-
τάχθη μετὰ τοῦ Ἰβραήμ. πασᾶ, ἀνηγορεύθη
ὑπ' αὐτοῦ μπεῦς καὶ ἐτιμωρήθη ἕνεκα τῆς ἐσχά-
της ταύτης προδοσίας διὰ θανάτου ὑπὸ τοῦ
ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώ-
ρου Κολοκοτρώνη.

Ἰπὸ τῆς φύσεως διεπλάσθη ὁ Γρηγόριος ἵνα
ἄγῃ στρατὸν μάλλον ἢ εἰρηνικὸν τῆς ἐκκλησίας
ποίμνιον. Ἀτρόμητος καὶ πολυμήχανος ὢν, εἶχε
παράστημα κυριαρχικὸν καὶ φωνὴν παρεμφερῆ
πρὸς τὴν πολεμικὴν σάλπιγγα. Ἦτο δὲ το-
σοῦτον ἐπιτήδειος ἵππευς, ὥστε ἔφιππος συνε-
λάμβανε τὸν φεύγοντα λαγῶν. Καὶ χάρις εἰς
τὸ προτέρημα τοῦτο δις ἐσώθη ἀπὸ ἐσχάτων
κινδύνων. Διατελέσας τὸ πρῶτον ἐπίσκοπος Λα-
κεδαίμονος προεκάλεσε τὴν δυσμένειαν τοῦ πασᾶ
τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν γενναϊότητα καὶ ἐπι-
τηδειότητα μετ' ἧς ἀντίστατο εἰς τὰς καταπίσεις
αὐτοῦ. Ὄθεν προσκληθεὶς νὰ μεταβῆ εἰς Τρίπολιν,
εἶπε πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἀποσπασμένον ἀξιωματικόν,
ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἅμα ἐτοι-
μαστῆ ὀλίγον. Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ,
ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἤλασεν ἀπὸ
ρυτῆρος πρὸς τὴν παραλίαν. Ὅτε δὲ μετὰ παρέ-
λευσιν ἱκανῆς ὥρας ἐνόησεν ὁ Τοῦρκος ὅτι διε-
παιδαγωγῆθη, δὲν ἦτο πλέον καιρὸς νὰ συλλη-
φθῆ ὁ δραπέτης. Ὁ Γρηγόριος προλαβὼν ἀπέ-
πλευσεν ἀμέσως ἐκ Μαραθωνησίου καὶ ἀφικόμε-
νος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατώρθωσε τὴν ἀνά-
κλησιν τοῦ πασᾶ. Ἄλλοτε πάλιν διετέλει Βι-
δινίου ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῆς μεγάλης στάσεως
τοῦ Πασβάνογλου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, τὸν ὁποῖον
τεσσαράκοντα πασάδες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ
δαμάσωσι, περιποιεῖτο τὸν ἡμέτερον ἱεράρχην,
ἀλλὰ συγχρόνως ἐπετῆρι αὐτὸν αὐστηρότατα,
ἵνα μὴ διαφύγῃ ἐκ Βιδινίου. Ὁ δὲ ἐνόει ὅτι ἡ
παράτασις τῆς αὐτοῦ διατριβῆς του ἠδύνατο
νὰ ἐνοχοποιήσῃ ἀσκόπως παρὰ τῷ Σουλτάνῳ
αὐτὸν τε καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. Παρέ-
στησε λοιπὸν εἰς τὸν δυνάστην ὅτι εἶναι ἠναγκα-
σμένος, χάριν ὑγείας, νὰ κάμῃ μικροῦς τινας πε-
ριπάτους περὶ τὸ Βιδινίου ἔφιππος. Ὁ Πασβάνο-
γλος, ἔχων ἐνώπιόν του ἄνδρα ἱερωμένον, τοῦ
ὁποίου δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τὴν ἱππικὴν
δεξιότητα, συνήνεσεν εἰς τὴν παράκλησίν του
τόσῳ εὐκολώτερον, ὅσῳ τιμῆς χάριν διέταξε
νὰ παρακολουθῆ τὸν ἀσθενῆ συνοδίαν δεληδῶν.
Ἄλλὰ μετὰ τινας ἡμέρας καθ' ἃς ὁ ἀρχιερεὺς
ἐπέστρεφε τακτικώτατα εἰς τὰ ἴδια, δραξάμε-
νος εὐλογοφρονεῖς προφάσεως ἐμακρύνθη μικρὸν
ἀπὸ τῆς συνοδίας καὶ ἐγένετο ἄφαντος χωρὶς
αὕτη νὰ τὸ νοήσῃ, εἰμὴ ὅτε δὲν εἰμπόρσε πλέον
νὰ τὸν καταφθάσῃ.

Ἐν γένει δὲ ἦτο ἀνδρῶν πανουργότατος. Πολ-
λάκις ὅταν ὠμίλει τις αὐτῷ περὶ ὑποθέσεως

σπουδαίας, παρεκάλει τὸν λέγοντα μετὰ τὸ τέ-
λος τῆς ὀμιλίας νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὴν ἐπὶ τῷ
λόγῳ, ὅτι δὲν ἤκουσε καλῶς. Ἐρωτηθεὶς δὲ
ποτε ὑπὸ φίλου του, (τοῦ μακαρίτου Γεωργίου
Ἀφρονίδου, ἀνδρὸς σεβασμίου καὶ οἰκειοτάτου
ἡμῖν, ὅστις διὰ μακροῦ χρόνου τὸν ἐγνώρισε
καὶ, συνεργάτης αὐτοῦ γενόμενος, παρέδωκεν
εἰς ἡμᾶς τὰς λεπτομερείας ταύτας), τίνος ἕνεκα
δξυτάτην ἔχων τὴν ἀκοὴν καὶ τὸ ἀντιληπτικὸν
θαυμάσιον, καθυποβάλλει ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην
τοῦ νὰ ἀκούῃ δις καὶ ἐνίοτε τρίς τὰ αὐτὰ πράγ-
ματα, «Παναγία Θεοτόκε,» ἀνέκραξε καγγά-
ζων, «δὲν ἐννοεῖς, ὅτι ἐν ὄσῳ αὐτὸς ἐπαναλαμ-
βάνει τὰ ρηθέντα, ἐγὼ σκέπτομαι τίνα πρέπει
νὰ τῷ δώσω ἀπάντησιν;» Ἐλεγε δὲ εἰς τὸν
αὐτὸν φίλον· «ὅταν ἐπιχειρῆς πράγμα τι δύς-
κολον, μὴ ἀκοῦ ποτὲ εἰς ἓνα μόνον τρόπον διε-
ξαγωγῆς· ἔχῃ ἑτοιμον, ἐν ἀποτύχῃ, δεύτερον,
εἰ δυνατόν καὶ τρίτον.» Καὶ ὠνόμαζε τὰς διαφό-
ρους ταύτας μηχανὰς πατήματα. «Ὅταν ἀπο-
τύχῃ τὸ πρῶτον πάτημα, πέρασε εἰς τὸ δεύτε-
ρον, καὶ τούτου ματαιωθέντος εἰς τὸ τρίτον.»

Σπανίως ἐπλήρωνε τὰ χρέη του, καὶ τοσοῦ-
τον ἐπιτηδείως διεπαιδαγῶγει πάντοτε τοὺς
δανειστάς, ὥστε ἀπῆρχοντο οἱ καλοὶ ἄνθρωποι
πεπεισμένοι, ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἄδικον καὶ ὄχι
αὐτός. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἦτο ὁ εὐποιοτικώτα-
τος τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ἐγένετο Δέρκων, ὅ-
λοι οἱ Μωραῖται οἱ ἐρχόμενοι εἰς Κωνσταντι-
νούπολιν πρὸς εὐρεσιν τύχης ἢ πρὸς διεκπεραιώ-
σιν ὑποθέσεώς τινος, προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν
καὶ σπανιώτατα δὲν ἐπετύγχανον τῆς κραταιᾶς
αὐτοῦ συνδρομῆς. Τοὺς ἐβασάνιζεν ὅμως κατ' ἀρ-
χὰς ὀλίγον, καὶ λέγοντας ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν
κατακαυμένον τὸν Μωριᾶ, ἠρώτα αὐτοὺς τί
εἶδους Μωραῖται εἶναι. Αὐτῶν δὲ ἀμνηστων
ν' ἀπαντήσωσιν, ἔλεγε· «Τριῶν εἰδῶν Μωραῖται
ὑπάρχουσι· διαβολομωραῖται, παλιομωραῖται
καὶ . . . μωραῖται,» διότι δὲν τολμῶμεν νὰ γρά-
ψωμεν ἐνταῦθα πλήρη τὴν τρίτην προσηγορίαν
του. «Ἐγὼ, προσέθετε, εἶμαι διαβολομωραῖ-
της» ὅπερ δὲν τὸν ἐμπόδιζε τοῦ νὰ εὐεργετῇ
αὐτοὺς πάσῃ δυνάμει. Δὲν ἦτο δὲ ἄμοιρος παι-
δείας ἱκανῆς· καὶ ὀμιλῶν περὶ τῆς ἀμαθείας,
ἦτις, ὡς μὴ ὄφελον, ἐπεκράτει παρὰ πολλοῖς
τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, ἀνέφερε μετὰ
θλίψεως, καλυπτομένης, ὡς πάντοτε, ὑπὸ τοῦ
βροντώδους αὐτοῦ γέλωτος, ἀρχιερέα τινά
οὕτω πως ἐν Ναυπλίῳ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος
προομιάσαντα· «Εἰς ἐκείνην, λέγω, τὴν περι-
φημον μεγαλοῦπολιν Σμύρνην (φαίνεται ὅτι ὁ
ἀγορεύων ἦτο Σμυρναῖος ἢ ἔζησεν ἐπὶ πολὺ ἐν
τῇ πόλει ταύτῃ), ὅλος ὁ κόσμος συγγάζει τα-
κτικὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ γνωρίζει τὸ εἶ-
ναί του. Ὁ μπακάλης περπατεῖ ἔαν μπακάλης,
ὁ παπουτζῆς ἔαν παπουτζῆς. Ἐσεῖς ἐδῶ δὲν
ἔξερω τί κάνετε. Τὶ κερᾶτσα παπαδιά, τί κε-

ράτσα βράφτενα· ἴσάν κελὰ μπιρμπόνιδες.» Καὶ ἐξηκολούθησε διὰ τοιούτων παραβολῶν καὶ τοιαύτης ἐκλεκτῆς γλώσσης νουθετῶν τὸ ποιμνίον του καὶ προτρέπων αὐτὸ νὰ προσέρχεται εἰς τὰς θείας ἀκολουθίας, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ δευρὴ ἐμάστιζε τὴν χώραν πανώλης· μέχρις οὗ παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ταύτης φάσματος καὶ παντελῶς ἀπολόσας τὸν εἰρμόν τοῦ λόγου, «κάν διὰ τὴν πανούκλαν,» ἀνέκραξεν εὐλαβῶς, «ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.»

Ὡς Δέρκων ἐδέησε νὰ συμπράξῃ ἀλληλοδιδοῦς μετὰ δύο προϊσταμένων, οἵτινες πολὺ ἀπείχον τοῦ νὰ ὁμοιάζωσι πρὸς ἀλλήλους. Ὁ Κύριλλος Ζ' (1813-1818) ὑπῆρξεν ὁ λογιώτερος τῶν πατριαρχῶν μετὰ τὸν Σαμουήλ, κατὰ τὴν ὀρθὴν τοῦ Κούμα παρατήρησιν· ἀλλὰ τοῦτο μόνον εἶχε κοινὸν πρὸς τὸν ἀνορθωτὴν ἐκεῖνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Καίπερ σοφώτατος ὢν ἀνθρώπων, ἦτο παντάπασιν ἄμοιρος διοικητικῆς ἱκανότητος. Ὁ προκατόχος του Ἱερεμίας Δ', ὅσον ἀναλαμβάνητος καὶ ἂν ἦτο, ἐξέπληττε τοὺς περὶ αὐτὸν «δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων» γινόμενος τῶν πραγμάτων· ὁ δὲ Κύριλλος ἐνετρώφα μὲν περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων, ἀλλὰ διηπόρει πάντοτε περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐνοεῖται ὅτι τοιοῦτον ὄντα καὶ προσέτι ἀγαθώτατον, ὁ Δέρκων τὸν ἐπαίξεν εἰς τὰ δάκτυλά του καὶ ἐλάμβανε τόσῳ μᾶλλον ἀφορμὴν νὰ διττάται πρὸς αὐτὸν, ὅσῳ ὁ μὲν Κύριλλος ἀνῆσταται πρὸς αὐτὸν, ὅσῳ τὸν Μουρουζῶν, ὁ δὲ Δέρκων εἰς τὴν γαλλίζουσαν τῶν Σούτων. Οἱ Μουρουζαὶ εἶχον τότε προκαλέσει βεζυρικὴν διαταγὴν, δι' ἧς οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ἀρχιερέων, ἀντίπαλοι αὐτῶν ὄντες, παρηγγέλλοντο ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας. Ὁ Δέρκων διαδίδει ἀμέσως, διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀποστόλων, εἰς τοὺς Χριστιανούς τοῦ Βυζαντίου, ὅτι δευρὴ ἀπεφασίσθη καταδρομὴ κατὰ τῆς ἐκκλησίας· καὶ, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ ἐσπερινοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ πατριαρχείου, μεταβάλλει τὴν ἀπλὴν ταύτην ἀκολουθίαν εἰς δέσπιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, βλέπει συρρέοντα πολλὰ πλήθη, διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι, καὶ, ἐνῶ διὰ τῆς βροντώδους καὶ κατανυκτικῆς αὐτοῦ φωνῆς πρὸς τὸν Ὑψίστον συνεχίνει τοὺς ἀπειραρίθμους παρεστῶτας, διαμηνύει ἐναυτῶ πρὸς τὸν μέγαν βεζύρην, δι' ἐπιτηδείων πρὸς τοῦτο ἀπεσταλμένων, ὅτι στάσις ἐπίκειται ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν ἕνεκα τῆς ἐκδοθείσης διαταγῆς. Ὁ δὲ βεζύρης, ὅστις δὲν εἶχε κανὸν συμφέρον νὰ ἐπιμείνῃ καὶ εἶχε παραγγεῖλει τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀρχιερέων ἀπλῶς διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Μουρουζαί, δὲν διστάζει νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ θέσπισμα. Ἀλλὰ μυρία εἶναι ὅσα ἀντέταξεν ὁ Δέρκων κατὰ τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τῶν

πολιτικῶν ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀφελείας μεθ' ἧς ὁ Κύριλλος ἐγένετο ὄργανον αὐτῶν.

Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Γρηγόριος Ε' (1819-1821) ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος. Δὲν διεκρίνετο μὲν ἐπὶ ἐξαιρέτῳ παιδείᾳ, ἀλλ' εἶχε κράτιστον διοικητικὸν νοῦν· αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις εἶχον μαρναθῆ ὅπως οὖν ἐπὶ τῆς τρίτης ταύτης πατριαρχείας του, τὸ ἀρχικὸν ὅμως ἀξίωμα παρέμεινεν ἀπαραιμειωτὸν ἐν αὐτῷ καὶ μέχρι τέλους εἰς οὐδένα ἐπέτρεψε νὰ κρατήσῃ ἀντ' αὐτοῦ τοὺς οἴκους τῆς ἐκκλησίας. Πολλοὶ δὲ ὑπῆρχον λόγοι δι' οὓς φυσικώτατον ἦτο νὰ ὁμονοῇ ὁ Δέρκων πρὸς αὐτόν. Ἀμφότεροι ἦσαν Πελοποννήσιοι καὶ ἀμφότεροι ἀνῆκον εἰς τὴν Σουτσιακὴν μερίδα. Ἀλλὰ τὸ ἀνήσυχον τοῦ Ζουμπατιώτου πνεῦμα δυσκόλως ἠδύνατο νὰ συμπράξῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ὁμόφρονος αὐτῷ Δημητζίανιτου. Καὶ ἀπῆντα μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τεῖχος δυσφόρητον, δὲν ἔπαυεν ὅμως ἀδιαλείπτως ἐπαγόμενος τοὺς κριοὺς καὶ τὰς χελώνας τῶν ἐνοστάσεων καὶ παραστάσεων αὐτοῦ. Διστάζει τότε διάκονος τοῦ Δέρκων νεώτατος ἔτι ὁ Γρηγόριος ἐκεῖνος, ὅστις ἔμελλε θραδύτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου ΣΤ' νὰ κλείσῃ δις τὸν πατριαρχικὸν θρόνον διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, διατελῶν ἄχρι τῆς παρούσης ὥρας τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Ὑψίστου τὸ ἀγλαίσμα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Ὁ Δέρκων διατρίβων εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ ἐν Θεραπείοις, ἀπέφευγε τοῦ νὰ βλέπῃ συνεχῶς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ διὰ τοῦ ὁμωνύμου διακόνου ἠκροβολίζετο πῶρρωθεν μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄγγελος ἦτο νεώτατος εἰσέτι, ὡς εἴπομεν, ἄπειρος λόγων καὶ πραγμάτων, κατὰ πᾶσαν ἀποστολὴν ἐγύμναζεν αὐτὸν ἐπὶ μακρὸν περὶ τοῦ λεκτέου, αὐστηρῶς παραγγέλλον νὰ μὴ μεταβάλλῃ ἢ μεταθέσῃ οὐδὲ λέξιν τοῦ γυμνάσματος. Οὕτω δὲ παρασκευασθεὶς ὁ νέος Γρηγόριος, ἀπῆρχετο εἰς τὸ Βυζάντιον, παρίστατο ἐνώπιον τοῦ πατριάρχου καὶ γονυκλήσας καὶ ἀσπασθεὶς εὐλαβῶς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, ἀπεσύρετο ἔπειτα εἰς τὴν δέουσαν ἀπόστασιν καὶ ἀπήγγελλεν ἀπροσκόπτως καὶ ἀταράχως τὴν ἐπιτραπέισαν αὐτῷ ἐντολήν, πολλάκις μακρὰν οὔσαν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πατριάρχης ἐθύμωνε πολλάκις καὶ διὰ τῆς ἐμπερδευμένης ἤδη ἐνίοτε γλώσσης του διέκοπτε τὸν λέγοντα. Τότε παρενέβαινεν ὁ παριστάμενος γραμματικὸς Γεώργιος (Ἀφθονίδης) ὑπολαμβάνων· «Δεσπότη μου, ἄφετέ τον νὰ τελειώσῃ ἔμαθε τὸ μάθημά του καὶ πρέπει νὰ τὸ ἐκστηθίσῃ.»

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καταιγίς φοβερὰ ἔμελλε νὰ ἀναρπάσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ ἐκποδὸν τὰ τε πείγνια ταῦτα καὶ τοὺς περὶ αὐτὰ ἐνδιατρίβοντας περιφανεστάτους ἄνδρας, Γρηγόριον, Κύριλλον, Δέρκων. Ὁ Δέρκων συνελήφθη ἀπὸ τῆς 9 μαρτίου 1821, ἦτοι μῆνα δολόκληρον πρὸ τῆς

ἀπαισίας ἡμέρας καθ' ἣν ἀπηγγονίσθη καὶ οἰκτρῶς περιῦβρίσθη ὁ ὑπῆκτος τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν λειτουργός. Κατ' ἀρχὰς ἐσιώπησεν. Ἄλλ' ὅταν εἶδεν ἀπὸ τῆς 22 μαρτίου καὶ ἐφεξῆς τὰ θύματα σωρηδὸν πίπτοντα ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου, ὅταν ἤκουσε τὰς τραγικὰς περιπετείας τῆς τελευταῖας τοῦ πατριάρχου, ἀντήχησεν ἀμέσως ἡ πολιτικωτάτη αὐτοῦ φωνὴ καὶ εὔρε τὸν τρόπον νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὠτων τοῦ Σουλτάν Μαχμούττι καὶ νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν ἐπανειλημμένως, ὅτι κακὴ εἶναι ἡ ὁδὸς εἰς ἣν παρέσυρεν αὐτὸν ὁ σύμβουλος του Χαλὲτ Ἐφένδης, ὅτι αἱ ἀνελετήμονες καὶ ἀδίκαστοι αὐταὶ σφαγαὶ οὐδὲν ἄλλο κατορθοῦσιν εἰμὴ νὰ ἐπιχέουσιν ἔλαιον εἰς τὸ πῦρ, καὶ ὅτι οὕτω πολυτεύμενος οὐδέποτε θέλει καταπαύσει τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Οἱ σοφοὶ οὗτοι λόγοι, οἵτινες ἦσαν τοσοῦτον σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀδιακόπους παραστάσεις τῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν ἄλλων δυνάμεων, ἐπροξένησαν ἐπὶ μικρὸν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μαχμούττι, ὅστις διέταξε νὰ μὴ θανατωθῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Ἄλλ' ὅτε ἐφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ ἀγγελία τῆς πρώτης τουρκικοῦ δικροῦ πυρπολήσεως, ἣν κατώρθωσε τῆ 27 μαΐου ὁ Παπανικολῆς, ὁ Σουλτάνος, ἐξῶ φρενῶν γενόμενος, εἶπε νὰ θανατωθῶσι πάντες οἱ τότε ἐν ταῖς φυλακαῖς εὐρισκόμενοι, ὁ δὲ Χαλὲτ Ἐφένδης, ὠφελούμενος ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ κυρίου του, παρήγγειλε νὰ ἀπαγγονισθῶσιν ἀμελλητί οἱ ἐπιζῶντες ἔτι ἐκ τῶν συλληφθέντων ἀρχιερεῖς, ὁ Δέρκων, ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Τουρνόβου καὶ ὁ Θεσσαλονίκης.

Καὶ τότε παρεστάθη σκηνή, καθ' ἣν ἐμελλεν ὁ αἰδίδιμος νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὸ μέγα ὄνομα, ὑπερ ἐκτάσαστο δι' ἅπαντος τοῦ βίου, ὅτι εἶχεν ἀπτόητον τὸ φρόνημα καὶ ἀδιάσειστον τὴν πίστιν. Ἀκάτιον κομίζον τὰ τέσσαρα θύματα καὶ τὸν δῆμιον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἤρχισε νὰ διαπλέῃ παρὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν παραλίαν τοῦ Βοσπόρου. Οἱ τρεῖς τοῦ Δέρκων σύντροφοι ἦσαν ὀπισθεῖν ἐπτοημένοι, ἀλλ' αὐτὸς, ἀγέρωχος πάντοτε, παρεμύθει τοὺς ἄνδρας καὶ ἐθάρρυνε καὶ ἐψάλλε τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Ὅταν προσωρμίσθη τὸ ἀκάτιον εἰς Ἀρναούτκιοι, πρῶτος ἀπήχθη εἰς τὴν ἀγγλὴν ὁ Τουρνόβου. Τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ ἄλλοι ἀπέτρεψαν τοὺς δακρύοντας αὐτῶν ὀφθαλμούς, ὁ δὲ Δέρκων ὄρθιος ἰστάμενος καὶ παρακολουθῶν τὸ θῦμα μέχρι τῆς τελευταίας περιπετείας τοῦ θανάτου, ἀνέκραξε διὰ τῆς στενωρείας αὐτοῦ φωνῆς: «Μακαρία ἡ ὁδὸς ἧ πορεύη σήμερον.» Καὶ τὰ αὐτὰ ἀπαραλλάκτως ἐγένοντο εἰς Μέγα Ῥεῦμα, ὅπου ἀπηγγονίσθη ὁ Ἀδριανουπόλεως, εἰς Νεοχώριον ὅπου τὸν αὐτὸν ἔλαβε θάνατον ὁ Θεσσαλονίκης. Τελευταῖον προσωρμίσθησαν ἐν Θεραπείαις. Ὁ Δέρκων, καίπερ ὑπερεβδομηκοντού-

της ὢν, ἐπήδησεν ελαφρὸς καὶ θαρραλέος εἰς τὴν ἀποβάθραν ὡς ἂν ἀπῆρχετο ἐπὶ θορίαμβον. Πλησιάσας δὲ εἰς τὴν πύλην τῆς μητροπόλεως, ὅπου εἶχε παρασκευασθῆ ἡ ἀγγλὴν, ἀπέκρουσε τὸν δῆμιον προσελθόντα ἵνα δέσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ παραλάβῃ τὸ ὠρολόγιόν του, εἰπὼν ὅτι αὐτοῦ ζῶντος οὐδεὶς θέλει ἐπιθέσει χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ, ὡς οὐδεὶς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐπέθηκεν' ἔπειτα ἀνέβη εἰς τὸ βάθρον τῆς ἀγγλῆς, ἔθηκε τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλον, ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀπολακτίσας τὸ βάθρον, παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Κύριον. Τὰς λεπτομερείας ταύτας διηγήθη μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ δῆμιος, ὅστις ἐκ Χριστιανῶν ἔλκων τὸ γένος καὶ καταδικασθεὶς νὰ τελέσῃ τὰς θυσίας ταύτας, μετενόησε κατόπιν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ εὔρεν ἄσυλον ἐν τοῖς πατριαρχείοις.

Τοιοιουτρόπως ἐξῆσε καὶ ἐτελεύτησεν εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς γενεᾶς ἧτις ἐθερίσθη ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

Κ. ΠΑΝΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΠΑΤΡΙΣ

Ὁ γέρον Σοφοῦρ κατήντησεν ἀλῆθες ἐρείπιον' διότι ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἔχει μακρὰν χειρίδα, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ξύλον, ἐνῶ ὁ ἕτερος μόλις σύρεται ὑπεράνω ὅμως τῶν ἐρείπιων τούτων ἀνυψοῦται φειδῶν καὶ γαλήνιον πρόσωπον. Ἡ φωνὴ, τὸ βλέμμα διερμηνεύουσι δραστηριότητα καὶ ἀγαθότητα, καὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν τὸ σῶμα κατεστράφη, ἡ ψυχὴ σώζεται ἀκεραία. Προσεβλήθη μὲν, ὡς ἐμφαντικῶς λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Σοφοῦρ, τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, μένει ὅμως ἀπρόσβλητος ἡ φρουρά.

—Ποῦ ὑπηρετήσας; ἠρώτησά ποτε αὐτόν.

—Εἰς τὸ πυροβολικόν, ἀπεκρίθη, ἐπὶ δημοκρατίας, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν. Παρευρέθη εἰς Ἰεμμάπην καὶ εἰς Οὐατερλώ, ἧτοι εἰς τὰ βαπτίσια καὶ εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς δόξης μας.

Ἐγὼ δὲ ἐβλεπον αὐτὸν ἀτενωῶς.

—Καὶ πόσων χρόνων ἦσο εἰς τὴν Ἰεμμάπην;

—Δεκαπέντε περίπου.

—Καὶ τόσῳ νέος ἀπεφάσις νὰ ὑπηρετήσῃ;

—Δὲν τὸ ἀπεφάσις ἐγὼ, οὔτε κἀν εἶχε περάσει ἀπὸ τὸν νοῦν μου ἰδοὺ τί συνέβη ἔργαζόμεν εἰς κατάστημα κατασκευάζον παιγνιδάκια διὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ, χωρὶς ποτε νὰ φαντασθῶ κἀν ὅτι θὰ ζητήσῃ ἡ Γαλλία ἀπὸ ἐμὲ ἄλλο τι παρὰ κούκλας, σκυλάκια, τραπεζάκια καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐνίοτε ὑπήγαίνα εἰς ἐπίσκεψιν ἐνὸς γέροντος θείου μου κατοικοῦντος εἰς τὰς Βιγκένας, παλαιοῦ στρατιώτου πολεμῆ-